

Bân Nadèl dal Pânt dla Biânnda

Chèro i mì amîg letûr, mé an sò brîsa s'arivarò d'âura a finîr ste nómmer dal Pânt dla Biânnda prêmma ed Nadèl o magâra prêmma dla fén dl'ân. Avèdi pazénzia, mo l'é sänper pió difézzil cater dal materièl o l'ispiraziàn par rinpîr àl pâgin...

Stè in salût!

Fausto Carpani

Vîva i Sòc'al

Mé a cradd che int al nòster mând dal dé d'incû, anc pió che pr al pasè, al quèl ch'al s'è spargujè de pió, ch'lé dvintè pió ed môda, al séppa... la busî, la bâla, la bóbbia, la carsânt (mégga qualla ch'as mâgna), la luchénna, l'ufèla.

A mé am é d'avîs ed catèren di sclémm dapartótt e tótt i dé, int i giornî, ala televisiàn, int l'internètt, int i "sòc'al"...

L'últma ch'l'à culpé la mì fantaî l'é stè qualla che un american dla Califòrgna l'à strumnè int al "sòc'al". Ste sugèt l'à nómme Mike Hughes l'à santón ân e d'amstîr al fà l'autéssta ed chi machinón nîgher e tótt lósster ch'i pôrtin in gîr i sgnurón con di gran góbbi. Bân, a ste Mike (o Michêl?), a fôrza ed girèr só e zâ int i desèrt califurnàn, ai é vgnó in mânt che la Tèra la n'é brîsa tânnda cum i an détt tótt i sienziè da Galilei fén al dé d'incû. Moché, ló al dîs e al sustén che al nòster mând l'é pèra còmm una sfózza, còmm un déssc ed mùsica, còmm la butrîga che a tótt as piastrèv d'avair: pèra e brîsa tânnda còmm un bâla.

Quèlc d'ón al i à détt: «Bân, e àl fotografî scate dai satèlit dóvv as vadd che la Tèra l'é un a sfèra?».

Ló l'à arspòst:

-L'é tótt un trócc méss só dala Nâsa e dala masunerî!

E acsé cus'èl fât Michêl? Par dimustrèr d'avair rasân ló e che chi èter i én tótt busèder, l'à costruè un méssil e l'é dezîs a saltèri in vatta, a vulèr intâurn ala Tèra par fèr dâl fotografî sänza trócc e acsé cambièr la stòria mondièl. O fòrsi anc la geografî, la siânza, l'aritmètica e chisà quant èter quî.

Cla bèla mâcia ed Michêl al dîs che la siânza l'é tròpa sèria, adiritûra tròpa "sientéffica" tant da dvintèr dsgudavvla. Invèzi coi sù stûdi i s divartèssen tótt. Pò, pr al sò méssil, l'à dmandè un finaziamânt ed 350.000 dòlar. Mo quasst l'é anc pôc. Al pió bèl ed tótt la fazannda l'é che däntr ai "sòc'al" l'à catè un mócc' ed "föllouer" ch'al srèv pò come dîr "martóff ch'i i ténnen drî" e che, anca lâur, i s dîsen cunvént che la tèra l'é un déssc e brîsa una bâla.

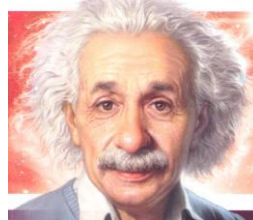
Però, che blazza: una vòlta, par sènter dâli ufèl, dâl bâl, dâl carsânt, dâl bóbbel, dâl luchénni, dâl busî, bsugnèva fèr la fadîga d'andèr al'ustarî o a cafà e ascoltèr al prèmm "Fòra l'èsen" ch'l'avèss vózza ed pisèr fòra dal urinèri.

Al dé d'incû, invèzi, la fazannda l'é pió còmda. Con i "sòc'al" t pû cater incôsa sänza môvret d'in cà. Quèsi quèsi a vói pruvèr anca mé: a métt insàmm al mì "sòc'al" e a tâc a dîr che Crésst al n'é brîsa môrt in crâus cum i s vòlen dèr d'intânnder. Moché, l'é môrt dal fradd. Sócc'mel, che blazza i "sòc'al", quasst sé ch'lé prugrès!

A l sò, a l sò, fòrsi àli én rasân da vèc' incucalé, tròp atachè a quall ch'i insàggnen quî ch'i an studiè. Mo csa vlîv da mé? Dâli idèi da ragazzlât? Sé, t al sarè! Bòna lé.

Al srà méi augurèr a tótt un bân 2018 e dèri un tâi. Bân Ân!

La Taraghéggna

La mâchina da bâter

I èren i prèmm ân dâpp la guèra e cal dé d'estèd l'ufézzi dal sindachèt dal pajais l'èra pèn murè, sâuratótt ed dòn, parché i èren drî a asegnèr àl giornèt par lavurèr ala mâchina da bâter. Tótt i avèven un gran bisâggn ed lavurèr e cäl stmèn, anc se dûri e fadigâusi, àl srènn stè un bèl sulîv anc par la Marî e la sò famajja, pr i sù fradî anc tròp cén par psair lavurèr, par sò mèder vanzè vaddva ed guèra e, sâuratótt, pr al sò fangén Dagnèl. Al pensîr ed Dagnèl, che adèsa l'èra a cà con la nôna, al dé ala Marî al curâg' ed fères strè stramèz a cal fèss ed dòn e d'an abasèr brîsa i ûc' dnanz ai sù guèrd ustîl.

Ai suvgné tótt quall ch'l'avèva pasè da quand, ai prèmm séggn dla gravidanza, Dèlmo, al sò anbrâus, l'avèva sméss tótt int na vòlta d'andèr da lî. La Marî la n'avèva brîsa avó pòra d'andèr a zarchèrel a cà sò, mo ló an s'èra brîsa fât catèr e sò mèder la l'avèva mandè vî con cativèria:

-Bèla mî, n al sèt brîsa che l'òmen l'é cazadâur? Stà ala dònâ tgnîrel al sò sît! Inción al t à ublighè d'avrîr àl ganb!

Tótt quasst al pasèva int la tèsta dla Marî, st mântèr ch'as asvinèva al sò tûren al spurtèl dl'ufézzi.

Quand la s'prilé con in man àl chèrt con i tûren dal lavurîr, asegnè con generosità considerànd la sò cundiziàn ed ragâza mèder, qualli ch'al vgnèven dâpp a lî àl tachènn a bisbièr, infén che al bisbéi an dvintè un bacajamânt sänza cuntròl:

-La n'é brîsa giòssta ch'a dèdi tanti giornèt a lî! Anca nó avàn di fiû, e i n'én brîsa di bastèrd cunpâgna al sò, parché nuèter a n l'avàn brîsa dè vî par d'zà e par d'là còmm l'à fât lî, nuèter a s sän sänper cuntgnó cum vâ!

Cäl paròl ofensîvi e pénni ed disprèz i culpènn al còr la Marî, che totavî l'arivè d'âura ed pasèr in mèz al dòn a tèsta èlta, mandànd zâ àl lègrum. Apanna fòra però tótt al sò argóio l'andè a fères bandîr e la tgnè pugères al mûr pr an caschèr, quand dâu man rubóssti i la sustgnènn.

-Vén qué Marî, a t'ajût mé. Brîsa ascoltèr cäl braghîri, ai é chi sà quall ch'èt vèl e che curâg' t'è avó a tgnîr al tô fangén!

L'òmen ch'l'avèva dscàurs l'èra un vsinànt, vanzè vadduv da pôc. La Marì la s'pugé a ló con fidózzia e la sinté che afidàndes a cla spàla fôrta l'avèva psó séntres sicûra par sänper, a dspèt ed tótti ãl mèli lãnguv dal pajais.

La Nóccia d Bastèl

L'Itàglia la ciamé e mé arspundé...

Mì mèder l'èra una dunaclénna èlta un mèter e un bajòc ch'l'èra vgnó zã con la péinna, siché dãnca, da brèva muntanèra, l'avèva una fôrza ed spìrit, un caràter e una testardàgin d azâr al tungsteno. A Bulàggna la s'maridé con mì pèder e, in sèt ân, la sbruzé trî bì mastiòn: i mì fradí. E mé? Mé arivé tragg' ân dâpp al ùltum fradèl! Un schêrz dal c..., pòsia dírel? Mo la mì mamà la m vlèva bãn pròpi cme la ciòza col pipièn pió cén.

Avì da stèr a savair che quand mé avèva nòv ân, ai èra un ragazòl scarnècc', sacc cme un óss.

- *L à bisàgggn ed stèr al sàul!* – al gèva al dutàur, acsé mì mèder la m ublighé ed fèr un mais ed culògna marénna. Mé a n in vlèva savair, intinimòd am tuché ed partîr e stièvo!

Àl sòr ch'al s' tgeven drî, con una disiplénna da casèrma, ãli avèven adutè una vèga usanza: tótti ãl matén nuèter a tgnèven cantèr *l'Inno di Mameli*, in st' mäter che làur ãl fèven *l'alzabandiera del Tricolore*. E al ùltum vèrs "*l'Italia chiamò!*" nó a tgnèven svarsler a tóttà càna un bèl: "Si!"

Ai finèss la culògna (se Dío vòl, ai finèss ãl vacànz, ai cminzéppia la scòla. In ucasiàn ed mé an sò pió che ricurànza, i mèsster i ardùsen in palèstra tótt i arlív däl clàs ed quènta (un zintunèr ed cínno) e la pianéssta la s' fè intunèr *l'Inno di Mameli*. Pòst ch'ai èra stè avié acsé, mé ala fén a svarsler al mì: "Si!"

Mo a fò l'ònnic... Al mì vèrs l'arbunbé par tóttà cla gran palèstra... A psì imazinèrùv la fàza invurné di mèsster e al tananài ed chi moramazè di mì cunpagn.

Am amanché la tèra d'éd sätta i pî es a livé só i ùc' sàul quand al mì mässter l'um véns avсэн digàndum una quèlca paròla ed cunsulaziàn e fagàndum zrisén da sätta i bãfi.

Rà Ênzo, al rà sãnza raggn

Ói, a dírla veritè Ênzo al n'èra gnanc un rà! E pò an s'ciamèva gnanc

Ênzo, mo *Heinrich Hohenstaufen*, però l'èra fiòl dl' inperatàur Fedrìg, quall di dù, es l'èra anvàud ed cl' èter Fedrìg, quall ch'i al ciamèven Berbaràssa... sé, a dégg, sãnza nòn! Al sò nóm *Heinrich* al dvinté *Heinz* e pò, in itaglian, *Enzo*. Al dèva sãnpr a mânt a sò pèder, siché l'azeté ed spusèr una zèrta *Adelasia*, vaddva dal giòddiz ed *Torres e Gallura* e pió vècia che ló. Siché dãnca l' inperatàur Fedrìg, quall di dù, sãnza tór tanti vultè al cunzde a sò fiòl Ênzo e sò mujèr i téttol ed rà e regèrina dla Sardaggna. Nòmna fèlsa e sãnza valàur.

Ênzo l'èra un suldè valuràus: dal 1239 al s' mité ala tèsta dl' esèrzit inperièl, cunbatànd in nóm ed sò pèder, insàmm a cal bèl gèner ed sò cugnè, cal tèl *Ezzelino da Romano*, ón di pió terèbbil tiràn ed chi ân che lé, ch'l'avèva spusè sò surèla (ch'la s'ciamèva *Selvaggia*). Intànt l'*Adelasia* l'utgné l'anulamânt dal matrimòni, siché Ênzo al pirdé la sò curànna ed làta, mo pr al rèst dla sò vétta l'andé d' lóng a fères ciamèr "rà".

In st' mäter ch'l'èra inpgnè a zarchèr ed concuistèr tóttà l'Èlta Itàglia in nóm ed sò pèder, dal 1248 ai arivé la nutèzzia che Bulàggna l'èra drî a cunvènzèr ãl zitè dla Rumàgna a aleèrs cãnter l' inperatàur. Ênzo l'ardusé ãl sàu trópp a Cremàina e a Môdna e, dal 1249, ai 26 ed màz al se scuntré con i bulgnìs ala *Fossalta*. La batàglia la duré tótt al dé, mo ala fén Ênzo al fò fât parsunìr e purtè a Bulàggna in vatta a un sumarén. Insàmm a ló i fónn caturè 400 cavalìr e 1200 fant!

Al fò asrè int al *Palatium Novum*, quall che nuèter bulgnìs a ciamàn *Palazzo Re Enzo*, e qué ai tâca ãl fòl: ónna la díis acséche sò pèder l'ufré una cadànna d'òr dal dèdòt lóngà prezis ala mûra dla zitè, mo i bulgnìs par bãcca ed *Rolandino de' Passeggeri* i arspundènn ed nã e stièvo. Un'ètra la díis acsé ch'al zarché ed tajèr la làza arpiatè dãnter a una zèrta da ù, mo i sù cavì biónnd i fónn vèsst da una dònna ch'la taché a svarsler:

-*Al scàpa! Al rà al scàpa!* – e acsé i al guantènn.

Un'ètra ancàura: as díis ch'al s' fòss inamurè int una cuntadénna ed Vidègla, una zèrta *Luzì*, e dala sò

relaziàn ai srèv vgnó al mând un pinén ch'l'arèv avó da ciamères *Bentivoglio*... L'è un'ufèla inventè par dèr dal smèco al'urèggin di Bântvói, che invèzi i èren di bchèr.

Ênzo al mòrs dal 1272, dâpp avair visó 23 ân da parsunìr. Al sò traspòrt, in gran pãnpa, al fò paghè dala Cmónna ed Bulàggna e al sò còrp, fté con di pãgn dégg d'un rà, al fò lughè int la cìsa ed San Dmanndg.

Claudio Veronesi

Int al 1986 Gîgi al cantèva "Imazinèv"

Int al mèll 1986 Gian Luigi Pavani, Gîgi, insàmm a sò fiòl, che a chi ténp là l'avèva sé e nã dèdòt ân, al cantèva *Imazinèv*, una sò interpretaziàn bulgnàisa d' "*Imagine*", cla bèla canzunàtta ed *John Lennon*. Mé, dâpp a quènn' ân, avèva fenalmânt finè ed mètter zã *Idice River Blùs*, con la presunziàn che al *blùs* al vgnèss mèi s'l'èra cantè in bulgnàis. Alàura a desidènn ch'ai èra arivè al mumânt ed mèttres in zùg, e con Maurizio Montanari e Fabio Borsarini, ai salté fòra *I Chèro Té Singer*. Una 'band' ch'l'avèva sé e nã un repertòri ed zènc pîz, tótt in bulgnàis. A n' fènn mài gnanc un spetàcuel mo a fónn bòn ed cunvènzèr la Cmónna a urganizèr al *Festival della Canzone Bolognese*.

Acsé *I Chèro Té Singer* i arivènn d' àura ed cantèr al sò blùs dnanz a trãntamèlla parsàn e ala televisiàn. Qualla bõna. Qualla dla RAI. Ai èren dal 1987.

Sãnper sburdland, con Gîgi a mitènn sò un mócc' d' èter intratenimènt ed teàter o d' mùsica, dala Padóll a Milàn.

Però a n cantènn pió in póbblic anc s'a stèven bän e spass in baräca insämm. Dal Däu mélla a tulènn a man al Teäter Alemän e a l fènn dvintèr *un tempio* pr i amalè dal dialàtt bulgnais: ai taché al Cäurs ed Bulgnais e e äi rapresentaziän ed teäter bulgnais äldvintènn bän pió fèssi. A mitènn adiritùra in produziän trî ät, d na cumèdia d Massimo Dursi, *La Giöstra*, int la bèla traduziän d *Fausto Carpani*, con in vatta al pelcsènic Marco Masetti, la Carla Astolfi e mèza Bâla dal Bulgnais. Un cheplavâur, un gran suzès!

Gîgi, pò as mité d inpàgn a fèr al regèssta ed socuanti cumèdi. Una quelcdónna, in itagliän, con na sò cunpagnî (*Teatro della Tresca*) e, in bulgnais, con la stòrica *Compagnia bolognese Bruno Lanzarini*, tuländ a man anc di cupiön d Alfredo Testoni, ch'l èra un bèl pzulén ch'an s rapresentèva pió.

Dal 2010 l è stè ló al Diretâur artésstic dal Teäter, mitandi tótta la sò inesaurèbbil energî, arivänd a programèr di cartlön con pió ed zinquanta téttol par staşän. Sänper dispunèbbil a däl nôvi esperiänz, l äñ indrî, al prinzéppia col bravèr l Ispetâur Coliandro pr una biziclatta pugè lé, cântur un mùr ala carlàna: l'é na pèrt cinénna mo l'é fâta acsé a môd che la regî al le tâurna a ciamèr pr una pèrt inpurtanta int la puntè andè in ända (RAI2) pôchi stmèn indrî. Un suzès e, nuèter sù amîg, a vdèven bèle spianè la strè par Hollywood. Invèzi, al malän che da socuànt äñ al le turmintèva l à strunchè la nòstra imaginaziän e l à tòlt sîg Gîgi Pavani.

Quasst ai 6 ed dsämmber. L èra nèd al nómmer 13 ed San Vidèl, pròpi un ptrugnan! dal '43.

Par zîrca quarantazèncv äñ avän sburdè insämm in gran amizèzzia.

Aldo Jèni Nuà

L'ülma vòlta ch'ai ho incuntrè Gîgi

Pavani ai èren dnanz ala vècia staziän dal Pânt dla Rânca, trasfurmè int una casërma di Carabinîr. L'ucasiän la fó la ripraisa däli ùltmi sèn ed *Coliandro* e anca mé ai èra stè ingagè per fèr una pèrt cinénna cinénna. Mé a savèva che Gîgi l èra stè mèl, mo in cl'ucasiän – vdändel a rezitèr insämm a *Andrea Roncato* - al m èra pèrs in fäurma.

S'al stèva mèl, l èra stè bravèssum a fèr cl'ùltma pèrt, da gran artéssta.

Brèvo Gîgi!

Fausto

Un insónni infernèl

Ai avèva dagg' o tragg' äñ (adès a in ò socuànt de pió, mo a n dègg brîsa quant parché quasst l é un particulèr... ch'an s intarèsa brîsa), e una nòt a fé un insónni stranpalè. Ai èra in vatta a una curîra insämm a dl'ètra zänt ch'a n cgnusèva brîsa, e a s farmènn dnanz a una spèzie d albèrg ch'l'avèva una gran vidrè al ingrès. I um fènn entrèr e i m guidènn dnanz a una scrivani che dedrî ai èra una sòra tótta fté ed naigher, con dnanz una gran fila ed scuduzén tótt pén d una bròda misteriäusa, ch'la slunghevà un scudòz da bävver a scadagnón, d'in man in man ch'ai pasèva par dnanz.

Ai arîva al mí türen, la sòra naigra la m guèrda mèl e la m métt in man al mí bevrän, giand:

- *Bavv!*

Mé – a n sò brîsa dîr al parché – ai ò l'intuiziän che s'a bvèss cal filter lé avanzarèvv insmé, e i um farènn chisà che brótta catùra. Aläura a la guèrd int al gróggn e a i dègg:

- *Nâ!* – e in st mänter a tâc a

córrer a man stanca vèrs una purtîra paisa, ràssa cme al fûg. Drî dala purtîra par furtónna ai é un óss spalanchè, e mé a tâc a scapèr, sänza gnanc savair da còsa, mo sóbbit a m n adäg che drî da mé ai corr par ciapèrum adiritùra di dièvel!

Arî vèsst che int i insónni an s arîva mâi d äura ed córrer da bän: al pèr sänper d avair di sâc ed sâbia atâc ai pí e as fà una fadîga inpusèbbil. Bän, mé invèzi a curèva cme al vänt, alzîra cme un gât... A t al cradd: col Dièvel ch'am curèva drî...!

Sänza savair in dóvv andèva a parèr, a curèva par scavèrum da lé, e a travarsè una spèzie ed stanziän da sbdèl in dóvv ai èra una móccia ed danè lighè ai lét ch'i fèven tótt di gran roî par fèrum curäg'. I fèven al tífo par

mé, ch'ai èra drî a fèr fèr ai dièvel una gran brótta figûra! Ala fén dla stanza di danè al parèva ch'ai fòss sâul al mùr, invèzi ai èra un usulén! E mé a m infilè pròpî lé. An s pôl brîsa cràdder cus'a caté da cl'ètra banda.

Ai èra entrè int un'*Aula Magna* tótta adubè ed fiür bianc, e ala càtedra ai èra adiritùra *Belzebú* in parsäina! Fté con un gran mantèl ed lustrén zâl e nîgher e con un capèl cunpâgn, l èra acsé elegànt ch'al parèva un Faravän dl Egétt! E int i banc – ancäura pió straurdinèri! – ai era i... giornaléssta! Sé, parché *Belzebú* l èra drî a fèr una conferänza-stanpa!

As pôl imazinèr che una danè ch'la scapèva vî coi dièvel drî, invèzi d èser lighè int al so lét cunpâgna tótt chi èter, la n fòss brîsa una gran publizitè pr al Rà dl Infèren! Mo pròpi quassta la fó la mí furtónna.

Belzebú, cme tótt i parsunäg' impurtant, l avèva – soncamé! – al sò *Addetto Stampa*, un pió fât sugèt fté in *gessato e borsalino con gardenia all'occhiello* ch'al parèva *Al Capone*. Al taché a guardèr ed şgalèmmber i dièvel, a dént strècc e in silänzi, mo col sfalésster int i ûc', par fèri da capîr ch'i m avèven da ciapèr sóbbit, mo sänza fèr dal scaramâi, parché inción giornaléssta al s n adèss.

Chi pôver dièvel (l é pròpi al chès ed dîr acsé...) i curèven... pian pian in pónta ed pí, in st mänter che mé invèzi – ch'an m impurtèva gnînta d arvinèr la fèsta al Gran Diavlâz – a curèva svèlta cme un furàtt só pr una schèla e pó drî da una ramè ch'la girèva tótt d intäuren atâc al mùr dl *Aula Magna*, fén a arivèr a un luminaròl int al sufétt e a tirèrum só.

Vlîv savair in duv a m sän artuvè? Drî da una muntagnòla ed sâbia, int al desèrt dl'Amèrica! A sèlt fòra cme un cunén e a vadd pasèr una machinéna tótta starlanchè di prémm dal Novzänt, ed qualli dscuèrti, col vaider èlt un smâs e quâter rôd da biziclatta, con in vatta un umarèl fté da cuntadén. A m métt a svarsler par farmèrel e dmandèri un pasäg', e ló al s afairma, am cârga e am pôrta vî dal Infèren. A l'avèva scanpè!

Quand pó dâpp, pió trancuèlla e sänza pió al fiè gròs, a m préll indrî,

a vadd a vgnîr fôra da drî dala muntagnôla ed sâbia un dièvel in burgais, fté da cuntadén dl'êpoca anca ló: quall ch'l avêva avó la cuntânta ed vgnîr fôra dal Infêren par zarchèr ed ciapèrum...! A n um dmandèdi brîsa cum a fâg a savairel, mo cal dièvel al s ciamèva *Zaccaria*.

....

Dànca, s'avì avó la pazénzia d ascultèr infénna qué, fôrsi a vréssi savair s'ai é una morèl. Sicómm che adès a sâñ dvintè una *neuropsichiatra* e ai ò al diplòma par psair spieghèr i insónni, a v pòs dir che alâura fôrsi st insónni al vlêva rapresentèr al fât ch'ai êra stè dimónndi mèl d estèt int la cològna marénna dâl sôr - ch'ai n êra dâu ch'âli êren catîvi... - siché a fè ciamèr i mî genitûr ch'i m purtèssen a cà.

Mo, lasànd pèrder sti dscûrs "psicoanalèttic", am pèr quèsi che st insónni am vléss dir anc quel èter. Mo còsa? Par dirla cèra a n al sò gnanc adès.

L é vaira che di dièvel int la vétta a in ò pò sbarlucè socuànt, mo i n s ciamèven mégga *Zaccaria*, e ló - magâra parché l é anc drî a zarchèrum là in Amèrica, che mé a n i sâñ mâi andè! - infén adès an m à gnanc catè.

Però a pòs dir che cla vòlta lé a sâñ andè al Infêren e a sâñ arivè d âura ed scapèr vî.

St'ètra vòlta... a n al sò brîsa!

Sbandèren

Dedichè con un pensîr pèn d afèt al mî amîg Loris Gualandi, *in arte* Lurânz da Bùdri, che dâpp avairmel sintó lèzer a tèvla con di èter amîg dal dialàtt bulgnais, al m à détt tanti vòlt ed mandèrel al "Pânt dla Biânnda", e quand mé a i gèva che ai avêva pôra d an èser brîsa bôna ed scrîvrel pulidén, parché a n avêva mâi scrètt in bulgnais e pò a n avêva brîsa i font al m arspundèva: "

-Dâmel bân a mé! A t i métt a pòst mé, tótt i giarablén!

Nini

La sempiterna fama...

Stefano Benni l à scrètt una vòlta che int i fillm, séppen mò in televisiàn o al cinematògrof, se int la peléccola ai é un camionéssta ignurànt o una putèna, ecco che in bâcca i i méttten un linguâg' itagliàn *in odor di bolognese*. Pusèbbil? Mo, almànc pr âl dòn, d in duv vénla sta fama imperitura, che

oramâi la fâ la parè coi turtlén, âl târr e vî acsè? La vén da dimónndi luntàn, chèro i mî letûr... Adiritûra dala leteratûra laténna, da cal poèta zelebratèssum ch'al s ciamèva *Gaio Valerio Catullo*, che int al *Carne 59* al scréss *quanto segue*:

"Bononiensis Rufa Rifulum fellat, uxor Meneni, saepe quam in sepulcretis vidistis ipso rapere de rogo cenam, cum devolutum ex igne prosequens panem ab semiraso tunderetur ustore".

"La bolognese Rufa pompina Rufolo, la moglie di Menenio, che spesso hai visto fra i sepolcreti rubare dal rogo stesso la cena, quando inseguendo il pane caduto dal fuoco è pestato dal semiraso ustore".

Avîv mò capé cus'la fèva la sgnèra Rufa? E parché la fazannda la fòss anc pió cèra, al poèta ai azónta cal *bononiensis*, sé, bulgnaisa! Ai amanchèva sâul ch'ai mitéss anc - a fâg par dir - *beverarensis* o magâra *mirasolensis* par rânnder anc pió prezîsa l'uréggin.

E alâura? Alâura âl nòstri beléssimi dòn, ch'âli én la nòstra cunsulaziàn, âli an da èser urgugliâusi d èser bulgnaisi e la zânt d alâura e d incû ch'i dégghen quall ch'i vòlen!

F. C.

Reclâm d un sècol fâ (1910)

Al dîs: "*Pei sacerdoti bellissime tabacchiere*". Chi sà pò parché dal 1910, i prît i avèssen bisâggn d una tabachîra particulèr *in legno gradevolissimo, guarnizioni e fregi in vero oro double inalterabile, massima eleganza, a chiusura ermetica, facili da aprirsi...?* E pò: al tabâc che i i tgnèven dânter avèvel da sarvîr par fèr cosa? Una zigartérina arudlinè? O par fèr dâl bèli prais ed *macuba, con conseguente espulsione sonora della medesima dalle nari?* O magâra rinpîr la péppa e fèr una bèla fumadénna dâpp zanna? Mistèri...

La siânza di nûster vic'

Nébbi (*Sambucus Ebulus*) – ebbio, nebbio, sambuchella. Nella medicina popolare i fiori sono adoprati per uso interno come emollienti e sudoriferi; e le bacche, come quelle del sambuco nero, per la colorazione del vino. Le bacche sono però velenose. In campagna viene adoprata questa pianta per tenere lontani i topi ne' magazzini da granaglie; e se ne mettono i rami ne' pollai, perché le fastidiose famiglie di parassiti che sogliono invadere i polli, vi vadano a morir sopra.

Da: G. Ungarelli, Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda

Nómmer 153 dal 2017

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fausto Carpan

Dségg'n uriginèl:

Lupâmbbol (Wolfgang) +

Umberto Sgarzi, +

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgón eletrònîc:

Âmos d Lèli – **Mattéo Niròz**

Silvàn d Cavalérina

Abunamént par pòsta: almànc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto@pontedellabionda.org

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl

ch'âli én difèzzili da capîr l é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnâis i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

I nûster appuntamént

Mercoledì 24 gennaio 2018, ore 21
TEATRO ITALIA DI CASTENASO

Domenica 18 febbraio 2018, ore 16
TEATRO SPAZIO RENO DI CALDERARA DI RENO

....

FAUSTO CARPANI con il GRUPPO EMILIANO

**Se non le cantiamo noi...
...chi vlîv mai ch'a i canta?**

Altri appuntamenti

Gennaio Giovedì 25 Ore 16,30	Presso la sede della Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio dialettale con la partecipazione di poeti e prosatori bolognesi. Ingresso libero.
Febbraio Giovedì 22 Ore 16,30	Presso la sede della Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): presentazione del libro “ Zânt sunétt bulgnîs quèsi tótt alîgher” di Odoardo Baroni. Intervengono Gigén Lîvra e Vittorio Pallotti.